

Εἰς τὸν Ἄρ. 72 τῆς Φήμης ἀναγιγνώσκομεν ὅτι οἱ Μοναχοὶ τοῦ Ἄθωνος ἔπεμψαν πρὸς τὸν Κ. Λιδρὰν χειρόγραφον Ἑλληνικὸν περὶ τῆς Βυζαντινῆς ζωγραφικῆς. Τὸ χειρόγραφον διαιρεῖται εἰς τρία μέρη, ὧν τὸ πρῶτον ὄλως τεχνικόν, ἐκθέτει τὰ παρὰ τῶν Ἑλλήνων μεταχειριζόμενα μέσα διὰ τὸ ζωγραφίζειν, τὸν τρόπον, καθ' ὃν προετοίμαζον τὰ χρώματα, διέθετον τὸ χρίσμα διὰ τὴν τοιχογραφίαν καὶ ἐζωγράφιζον ἐπὶ τῶν χρισμάτων τούτων. Τὸ δεύτερον περιγράφει λεπτομερῶς ὅλα τὰ ἱστορικὰ καὶ ἀλληγορικὰ ἀντικείμενα, τὰ ὁποῖα δύναται νὰ παραστήσῃ ἡ ζωγραφικὴ. Καὶ τρίτον προσδιορίζει, εἰς ποῖον μέρος τῆς οἰκοδομῆς πρέπει νὰ τίθεται κατὰ προτίμησιν αὕτη ἢ ἐκείνη ἢ εἰκὼν κλπ. Ἡ σύνταξις τοῦ χειρογράφου τούτου ἀποδίδεται εἰς τὸν Πανσελινόν(sic), ζῶντα κατὰ τὸν ἔνατον αἰῶνα, ὅστις θεωρεῖται πατὴρ τῆς Βυζαντινῆς ζωγραφικῆς, καὶ ἔχει εἰς τὴν Ἀνατολὴν τὸν τόπον, τὸν ὁποῖον ὁ Κόπτος ἢ ὁ Κιναβούης ἔχει εἰς τὴν Ἰταλίαν. Τὸ σημαντικὸν τοῦτο χειρόγραφο μεταφράζεται ἤδη, καὶ ὅσον οὕτω ἐκδοθήσεται ἀπὸ τὸν Κύριον Παῦλον Δουράνδ, συνωδευμένον μὲ εἰκονογραφίας ἐκ τῆς Ἑλλάδος, τῆς Κωνσταντινουπόλεως καὶ τοῦ Ἄθωνος, αἵτινες θέλουσιν διασαφήσει πολὺ τὸ κείμενον.

Σ. τοῦ Σ. Μανθάνομεν, ὅτι καὶ ἄλλα πολλὰ, ἐπίσης πολὺτιμα τοιαῦτα χειρόγραφα ἀπηλλοτριώθησαν ἀπὸ τοὺς Μοναχοὺς τοῦ Ἄθωνος, καὶ ἀποροῦμεν, πῶς, κατὰ μίμησιν ἐκείνων τῆς Πάτμου, διανέμουσιν ὡς ἰδιοκτησίαν των οὗτοι τὴν ἐθνικὴν ταύτην περιουσίαν. Τὰ κειμήλια ταῦτα παρακατετέθησαν εἰς τὰς Μονὰς ὡς ἱερὰ παρακαταθήκη, διὰ νὰ χρησιμεύσωσιν εἰς τὸ ἔθνος τῶν Ἑλλήνων ἐλευθερουμένων. Πρέπει τάχα νὰ ὀνομάσωμεν τοὺς τοιοῦτους μοναχοὺς βαρβαροτέρους καὶ ἀναισθητοτέρους τῶν ἰδίων πορθητῶν τῆς Βυζαντινῆς αὐτοκρατορίας, οἵτινες διετήρησαν καὶ διατηροῦσιν εἰς τὸ Βασιλικὸν των Ταμεῖον πολλότατα κειμήλια Ἑλληνικὰ μὲ ὅλην τὴν ἐπαγρύπνησιν; Καθ' ἣν μάλιστα ἐποχὴν μέρος τοῦ ἔθνους ἔλαβεν τὴν πολιτικὴν ἀνεξαρτησίαν του, συστήσαν Πανεπιστημεῖον καὶ Δημόσιον Βιβλιοθήκην, κοινὰ πρὸς ὅλους τοὺς ἐλευθέρους, καὶ μὴ ἔτι Ἑλληνας, οἱ εἰρημένοι Μοναχοὶ ὤφειλον κὰν νὰ προσφέρωσι ταῦτα εἰς τὴν Ἑλληνικὴν Κυβέρνησιν, παρὰ τῆς ὁποίας, ἀμφιβολία δὲν εἶναι, ἤθελον βραβευθῆ δεόντως. Ἡ δὲν εἶναι τάχα γνωστὸν, ὅτι πολλότατα χειρόγραφα τῶν προγόνων ἡμῶν, περιπέσοντα εἰς χεῖρας κλοπολόγων τινῶν ἑτεροεθνῶν, ἐδημοσιεύθησαν ὡς συγγράμματα ἰδιά των, ῥιφθέντων εἰς τὸ πῦρ τῶν πρωτοτύπων. Τίς ἀγνοεῖ ἐπίσης, ὅτι πολλοὶ τοιοῦτοι ἐπαρουσιάσθησαν πιστευθέντες ὡς αὐτουργοὶ πραγμάτων, ἢ ἐφεύρεις τῶν ὁποίων ἔχει κυρίως τὴν γέννησιν της ἀπὸ τὴν Ἑλληνικὴν εὐφυΐαν;

Διὰ τοὺς λόγους αὐτοὺς ὀφείλει κατὰ ἀπαραίτητον χρέος ἡ Μεγάλῃ Ἐκκλησίᾳ τῆς Κωνσταντινουπόλεως, φύλαξ πάντοτε ἄγρυπνος τῆς Θρησκείας καὶ τῶν πολυτιμοτέρων πραγμάτων τοῦ ἔθνους, νὰ ἐκδώσῃ σφοδρὰς διαταγὰς καὶ ἐπιτίμια κατὰ τῆς τοιαύτης ἱεροσυλίας ἐναντίον τῶν Μοναχῶν ὁποιασδήποτε Μονῆς, οἵτινες ἤθελον ἐξοκεῖλει εἰς τοιαύτης φύσεως ἀντεθνικὸν καὶ ἄτιμον πράξιν. Λέγομεν ἄτιμον, διότι ὠφελούμενοι ἀπὸ τὴν ἀνόητον αἰσχροκέρδειαν τούτων, θέλουσι δυνηθῆ νὰ ἀφαιρέσωσι, προϊόντος τοῦ χρόνου, ἀπὸ τοὺς κόλπους τῆς ὅλης Ἑλλάδος, ὅ,τι δύναται νὰ ἔχη αὕτη πολὺτιμον καὶ ἱερόν.